ΟΜΙΛΙΑ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ

« Ὅπως εἶναι ἄτοπο, τό σπίτι σου ὅταν νυχτώνει νά τό ἀφήσεις χωρίς φῶς, ἔτσι καί τήν ψυχή σου μήν τήν ἀφήσεις ἔρημη χωρίς θεία διδασκαλία » (Ἰω. Χρυσόστομος, 347-407).

Ἀγαπητοί μου Πατέρες,

Προσφιλεῖς μου Κατηχητές & Κατηχήτριες,

Μέ τήν εὐκαιρία τῆς παραβολῆς τοῦ *Σπορέως* συνηθίζεται νά ἀρχίζει τό κατηχητικό ἔτος. Προφανῶς ἡ Κατήχηση δέν ἔχει χρονικά ὅρια, ἀλλά εἶναι μιά συνεχής διαδικασία λόγου, διαλόγου καί συμπεριφορᾶς.

Ἡ Ἐκκλησία μεριμνᾷ νά μεταγγίζει διαρκῶς τήν ἀλήθειαν τοῦ Εὐαγγελίου. Τοῦτο ξεκινᾷ ἀπό τό Βάπτισμα ὡς προπαρασκευή και συνεχίζεται σέ ὅλη τή ζωή ὡς βίωμα καί καλλιέργεια ἐλπίδος.

Ἐπειδή διατυπώνονται κατά καιρούς ἐνστάσεις ὡς πρός τόν Νηπιοβαπτισμό, θά ἤθελα νά σᾶς παραθέσω τή δήλωση τοῦ πρώην προτεστάντη καί νῦν ὀρθοδόξου Ματθαίου Γκάλλατιν, ὁ ὁποῖος δίδασκε κατά τοῦ νηπιοβαπτισμού, ἀλλά μεταστρεφόμενος γράφει: *«Ἀνακάλυψα ὅτι οἱ ἀπόψεις τῶν ἁγίων πού κήρυτταν περί τοῦ Βαπτίσματος καί τῆς σωτηρίας τῶν νηπίων εἶναι ἀπόλυτα ὀρθές… Πρέπει νά ὁμολογήσω ὅτι ἔχω περάσει ὧρες γονατιστός κλαίγοντας καί παρακαλώντας τόν Θεό νά μέ συγχωρήσει πού συκοφάντησα τούς ἁγίους Του. Καί ὅλα αὐτά στό ὄνομα μιᾶς ἰδέας, πού δέν ὑπῆρχε κἄν τά πρῶτα 1500 χρόνια τῆς ἱστορίας τῆς Ἐκκλησίας»* (Ἔργο του, ***Διψώντας για τόν Θεό****, σέ μιά χώρα μέ ρηχά πηγάδια, ξεδίψασα στήν Ὀρθοδοξία,* Ἔκδ. Ἡ Μεταμόρφωση τοῦ Σωτῆρος, Ἱερό Ἡσυχαστήριον 2010, σς. 328).

Ἀπό τήν ἀποστολική ἐποχή ὥς σήμερα, τό εὐλογημένο ἔργο τῆς Κατηχήσεως στήν Ἐκκλησία, ἦταν καί εἶναι διαρκές, σύμφωνο μέ τήν ἐντολή τοῦ Κυρίου, *«Πορευθέντες*

μαθητεύσατε πάντα τά ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτούς εἰς τό ὄνομα τοῦ Πατρός καί τοῦ Υἱοῦ καί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, διδάσκοντες αὐτούς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν· καί ἰδού ἐγώ μεθ᾽ ὑμῶν εἰμί πάσας τάς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος. Ἀμήν» (Ματθ. 28.19-20). Δύσκολο τό ἔργο, ἀλλά Ἐκεῖνος θά εἶναι πάντα μαζί μας. Ὑπηρετοῦμε τό ἔργο Του καί **ὄχι τή δική μας προσωπική προβολή**, μέ ἐπίγνωση ὅτι *«χωρίς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν»* (Ἰω. 15,5).

Μέ τήν Κατήχηση ἡ Ἐκκλησία μυεῖ τούς ἀνθρώπους στίς αἰώνιες ἀλήθειες τῆς πίστεώς μας. Αὐτές οἱ ἀλήθειες συνοψίζονται στό μυστήριο τῆς Ἁγίας Τριάδος, τήν ἐνανθρώπιση, τά πάθη καί τήν ζωηφόρο Ἀνάσταση τοῦ Υἱοῦ, τή δωρεά τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τήν προσευχή, τή σωτηρία διά τῆς μετανοίας, τή ζωή τῶν Ἁγίων καί τήν τελική νίκη τῆς ἀγάπης καί τοῦ φωτός ἔναντι τοῦ σκότους.

Τό ἔργο τῆς κατηχήσεως ἐμπλουτίζεται συνεχῶς, προσφερόμενο μέ τήν ἴδια Ἀλήθεια, ἐνδεχομένως μέ ποικιλία τρόπων, δεδομένης τῆς διαφορετικῆς ψυχοσύνθεσης καί τῶν ταλάντων τῶν Κατηχητῶν. Διαφορετική εἶναι καί ἡ ψυχοσύνθεση τῶν παιδιῶν καί ὁ Κατηχητής ὀφείλει νά γνωρίζει Ψυχολογία, ἰδίως τίς Ἀτομικές Διαφορές, ὥστε νά προσεγγίζει ἀνάλογα τό κάθε παιδί.

Ἡ Κατήχηση εἶναι διδασκαλία ἀπό ὑπεύθυνο Δάσκαλο, πού ἠχεῖ (πρός τά κάτω, κάτω ἠχεῖν), κάτι πού σημαίνει βαθιά γνώση, γιά νά εἶναι πειστικός, σέ παιδιά πού ἔχουν καί ἄλλες πηγές γνώσης, ἰδίως ἀπό τό διαδίκτυο, πού δείχνει νά κυριαρχεῖ στή ζωή τους. Συνήθως μιλᾶμε γιά «Αὐθεντία» τοῦ Δασκάλου, ἀλλά γιά νά λειτουργήσει αὐτή ἀπαιτεῖται ἐκτός τῆς γνώσης καί ἀνάλογο ἦθος. Διαφορετικά θά ἐλεγχθοῦμε ἀπό τόν ἅγιο Γρηγόριο τόν θεολόγο, πού λέγει: *«Μισῶ διδάγματα οἷς ἐναντίος ὁ βίος»* (ΕΠΕ 10, 174). Τό ἴδιο

ἐλεγκτική εἶναι ἡ κοσμική ῥήση: *«Αὐτό πού εἶσαι φωνάζει τόσο δυνατά, πού δέν μέ ἀφήνει νά ἀκούσω τί λές»* (Ralf Waldo Emerson, 1803-1882).

Ἡ κατηχητική σύναξη μιᾶς Ἐνορίας βελτιώνει τήν ταυτότητα τοῦ παιδιοῦ καί τοῦ ἐφήβου, γίνεται εὐκαιρία ὁμαλῆς κοινωνικοποίησης καί βελτιώνει τόσο τό πνευματικό ὅσο καί τό γνωστικό ἐπίπεδο. Καί εἶναι ἄπειρα τά παραδείγματα ἐκλεκτῶν νέων, πού θήτευσαν στά Κατηχητικά καί ἀνέβηκαν σέ ὑψηλά βάθρα τῆς ἐπιστήμης καί τῆς κοινωνίας, στή χώρα μας ἀλλά καί σέ ἄλλους τόπους.

Ἡ Κατήχηση ἀφορμᾶται ἀπό τήν Ἁγία Γραφή. Λέγει ὁ ἱερός Χρυσόστομος: «*Ἡ* τῶν γραφῶν ἀνάγνωσις, τῶν οὐρανῶν ἐστίν ὑπάνοιξις» (Ε.Π.Ε. 8α,350) καί *«Μέγας κρημνός καί μέγα βάραθρον ἡ τῶν Γραφῶν ἄγνοια, μεγάλη δέ προδοσία σωτηρίας τό μηδένα τῶν θείων νόμων εἰδέναι»* (Ε.Π.Ε. 8α,478). Ξεκινάμε ἀπό μιά καλή μετάφραση στά μικρά παιδιά καί ἐπιμένουμε στό πρωτότυπο στά μεγαλύτερα, ὥστε νά κατανοήσουν πλήρως τό θησαυρό τῆς θείας σοφίας.

Μέ ἀφετηρία τήν Ἁγία Γραφή, διαμορφώνουμε τόν χαρακτήρα τῆς Κατήχησης, ἡ ὁποία μεθοδεύεται καί ἀναλύεται ὡς ἀκολούθως:

α) <u>Χριστοκεντρική Κατήχηση:</u> ἡ χριστιανική πίστη καί ζωή ἔχει καί προσφέρει τή δική της σταυρική μαρτυρία καί τή δική της μαρτυρική πορεία πρός τά Ἔσχατα. Ἡ ἀγωγή δέν εἶναι δυνατόν νά μελετηθεῖ καί νά διαχειριστεῖ ἐκτός χριστοκεντρικῶν πλαισίων, τά ὁποῖα ἔχουν ἄμεση σύνδεση μέ τόν τελικό προορισμό τοῦ ἀνθρώπου στήν ἐδῶ ζωή καί στήν ἀνακαίνιση ἐν Χριστῷ καί τή θέωση. Κέντρο τῆς ζωῆς καί ἐλπίδα μας εἶναι ὁ Χριστός. Αὐτό θά τό ἐγκολπωθοῦμε ἐμεῖς καί θά τό μεταδώσουμε στά παιδιά, περισσότερο ὡς

παράδειγμα καί λιγότερο ὡς διδαχή.

β) Ἐκκλησιοκεντρική Κατήχηση: Μέσα στήν Ἐκκλησία γίνεται ἡ συνάντηση τοῦ ἀνθρώπου μέ τόν Θεό. Εἶναι τό ζωντανό σῶμα τοῦ Χριστοῦ, μέσα στό ὁποῖο ἐκπληρώνει ὁ ἄνθρωπος τόν τελικό του σκοπό, ὁ ὁποῖος συνίσταται στήν ἀνακαίνιση, τή μεταμόρφωση, τήν τελείωση, τή θέωσή του. Ἡ κατηχητική ἀγωγή εἶναι κυριολεκτικά θεία παιδαγωγία. Ὁ Ἐκκλησιοκεντρικός χαρακτήρας τῆς ἀγωγῆς ἐνισχύεται καί ἀπό τό γεγονός ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι κοινωνικό ὄν. Ζεῖ μέσα σέ ὀργανωμένη κοινωνία, συμβάλλει στήν ἀνάπτυξη καί στήν ὁμαλή λειτουργία της, προστατεύει τό περιβάλλον, ὁμορφαίνει τόν χῶρο πού διαβιώνει καί παράγει πολιτισμό. Ὁ ἄνθρωπος γιά νά μπορεῖ νά ἀνακαινισθεῖ, νά τελειωθεῖ καί νά θεωθεῖ, προφανῶς δέν μπορεῖ μέ τίς δικές του δυνάμεις καί ἀδυνατεῖ νά ἀντιμετωπίσει τούς πολλούς πειρασμούς, πού προκαλοῦν καί προσκαλοῦν. Ἡ Ἐκκλησία μέ τά ἱερά Μυστήρια Της, ἐπαναφέρει στήν ὀρθή πορεία, καθαρίζει καί βελτιώνει, ἰδίως μέ τήν Ἐξομολόγηση και τή Θεία Εὐχαριστία.

γ) Ἀνθρωποκεντρική Κατήχηση: Ἡ ἀγωγή ὡς ἔννοια συνδέεται ἄμεσα μέ τήν ἀνθρώπινη ὕπαρξη καί ζωή, τόν σκοπό καί τόν προορισμό της. Κάθε ἀγωγή εἶναι καί μιά φιλοσοφική ἐνασχόληση, πού ἐκφράζει τήν ποιότητα τοῦ ἀνθρώπου, τίς ἰδιαιτερότητές τοῦ καθενός καί τίς ἀνάγκες του. Προϋποτίθεται ἐδῶ καλή γνώση Ψυχολογίας, ἰδίως τῆς Ψυχολογίας τῶν Ἀτομικῶν Διαφορῶν.

Παλιότερα χλευάζαμε τόν νέο πού δέν εἶχε κάποιο ἐπίπεδο, καί τόν ἀποκαλούσαμε tabula rasa, δηλαδή ἄγραφο πίνακα. Σήμερα ἴσως εὐχόμαστε νά συμβαίνει αὐτό στό παιδί καί στόν ἔφηβο πού ἔρχεται κοντά μας. Σήμερα πλεονάζουν οἱ ἐγγραφές, συχνά πολύ κακές. Ἔριδες στήν οἰκογένεια, διαπληκτισμοί, διαμάχες μεταξύ συγγενῶν, χειροδικίες,

ἀπειλές, ὄχι σπάνια ἀκόμη καί αἱματηρές συγκρούσεις, γεμίζουν τόν πίνακα τῆς ψυχῆς μέ κακές ἐγγραφές. Τό ἔργο γίνεται δύσκολο, γιατί πρέπει νά καθαρίσουμε τίς ἐπικίνδυνες ἐκτυπώσεις, δημιουργώντας μέ ὑπομονή τόν *παλίμψηστο κώδικα*, ὅπου θά ἐγγράψουμε τά σωτηριώδη διδάγματα. Ὡστόσο, ἔχουμε, εὐτυχῶς, καί παιδιά καλῶν οἰκογενειῶν. Εἶναι λοιπόν πιό ἐπωφελής ἡ προβολή τοῦ καλοῦ ἀπό τόν ἔλεγχο τοῦ κακοῦ. Δέν θά ὑπερβοῦμε τά ὅρια, γιατί θά προκύψουν ἀντίθετα ἀποτελέσματα, δεδομένου ὅτι σήμερα τό καλό παιδί χλευάζεται ἀπό τούς ἄλλους.

Ἀδελφοί μου ἀγαπητοί,

Ὁ Κατηχητής εἶναι κηπουρός, πού ἀφαιρεῖ τά ζιζάνια καί προωθεῖ τά ὑγιῆ φυτά. Ἡ ἐργασία αὐτή στήν ψυχή εἶναι ἀντιστρόφως ἀνάλογη ἀπό τό βοτάνισμα στή γῆ. *«Ἡ ἀποστολή τοῦ σύγχρονου ἐκπαιδευτικοῦ, ἄρα καί τοῦ Κατηχητῆ, δέν εἶναι μόνο νά ἐκχερσώνει ζοῦγκλες, ἀλλά καί νά ἀρδεύει ἐρήμους»* (C.S. Lewis, 1898-1963)

Ὁ Κατηχητής εἶναι καί δάσκαλος, πού γνωρίζει πώς «ἡ *ψυχή τοῦ παιδιοῦ δέν εἶναι δοχεῖο νά τό γεμίσουμε, ἀλλά ἑστία πού πρέπει νά θερμάνουμε»* (Πλούταρχος, 45-120). Αὐτή τή ζεστασιά θέλουν τά παιδιά καί αὐτήν πρέπει νά τούς δώσουμε, μέ πίστη στόν Θεό, μέ μέθοδο, μέ ὑπομονή καί ἐπιμονή, μέ ἐλπίδα. Διδάσκοντας ἄς ἔχουμε ὑπόψη καί δυό σχετικές ῥήσεις: *«Πές μου καί θά ξεχάσω. Δεῖξε μου καί ἴσως νά θυμᾶμαι. Κάνε με νά βιώσω καί θά καταλάβω»* (Κινέζικη παροιμία). *«Ὁ μέτριος δάσκαλος μιλάει, ὁ καλός δάσκαλος ἐξηγεῖ, ὁ ἐξαιρετικός δάσκαλος δείχνει, ἀλλά μόνο ὁ μεγάλος δάσκαλος ἐμπνέει»* (William Arthur Ward , 1921-1994).

Ἐμπνεύστε στά παιδιά μας πίστη καί ἐλπίδα καί θά δεῖτε γοργά τά καρποφόρα ἀποτελέσματα. Τοῦτο γιατί ὁ Καλός Σπορέας εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Κύριος. Εἶναι ὁ καλός Γεωργός· καί

ὁ ἀγρός δικός Του εἶναι.

Εἶμαι πάντοτε κοντά σας καί προσεύχομαι θερμά γιά τήν ἐπιτυχία σας, μέ τή Χάρη τοῦ Θεοῦ καί τήν πρεσβεία τῶν Ἁγίων Του. Καλή ἐπιτυχία στό ἔργο σας.

+ Ὁ Νικαίας Ἀ λ έ ξ ι ο ς